

Zweeds wonder

Het kabinet wil deze regeerperiode 1,8 miljard euro bezuinigen door het aantal ambtenaren met 25.000 te verminderen. Er klinkt alom twijfel over het realiteitsgehalte van deze taakstelling. Het kabinet-Balkenende IV wilde 12.000 ambtenaren schrappen, maar kwam niet verder dan 2.000. Ook in de bezuinigingsplannen van de gemeenten neemt verkleining van het ambtenarenapparaat een prominente plaats in. Het is nog maar de vraag of dit ten volle uitvoerbaar blijkt te zijn.

Wie het aantal ambtenaren wil verminderen zal in het takenpakket moeten snoeien. Dat is nog niet zo eenvoudig. Ondanks de bezuinigingen groeien de gemeentelijke uitgaven

immers nog steeds. Bovendien staan omvangrijke decentralisaties op de rol op het gebied van zorg, werk en jeugd die zo'n 7 miljard euro beslaan, bijna de helft van de huidige omvang van het Gemeentefonds. Voor de uitvoering van die taken zullen ambtenaren onmisbaar zijn. Door meer voor de regierol te kiezen kunnen de gemeenten het aantal ambtenaren dat hiervoor nodig is binnen de perken houden, maar ook dat zal niet eenvoudig zijn.

Dit roept de vraag op of door efficiencyvergroting en vermindering van overhead, door slimme bedrijfsvoering, besparingen mogelijk zijn die het gemeentelijk takenpakket niet aantasten. Een blik op het buitenland laat zien dat dit kan. Zo ligt de productiviteit van de overheid in het Verenigd Koninkrijk en Zweden hoger

dan in Nederland. In Zweden is de afgelopen jaren een opmerkelijke stijging van de productiviteit gerealiseerd. Er werken minder ambtenaren terwijl het aantal gewerkte uren toeneemt. De publieke sector in Nederland doet er verstandig aan te zoeken naar mogelijkheden om dit Zweedse wonder navolging te geven.

In zijn recente proefschrift 'Overhead Gewaardeerd' brengt Mark Huijben in kaart hoe in deze sector waarden en kosten van overhead beter in balans gebracht kunnen worden. Na de ministeries (44,5 procent) is de overhead bij de gemeenten (35 procent) de hoogste van de publieke sector. De ICT Benchmark Gemeenten 2010 laat zien dat de ICT-kosten per medewerker voortdurend stijgen. In 2005 nog 6.373 euro en in 2010 7.342 euro, waarbij grotere gemeenten relatief lagere ICT-kosten hebben door schaalvoordelen. Samenwerking tussen gemeenten op dit gebied, maar ook op andere functies in de bedrijfsvoering, zal dus zeker lonen. Terecht bouwen steeds meer gemeenten op dit moment dan ook aan vormen van samenwerking. Hierdoor is op zijn minst de kostenstijging tot staan te brengen. Maar investeringen in ICT kunnen ook aanzienlijke baten opleveren als de gemeenten daadwerkelijk de hierdoor ontstane verbetering van de productiviteit vertalen in het schrappen van functies. De komst van e-mail heeft veel postbodes overbodig gemaakt, zoals de invoering van elektronisch afrekenen in de supermarkt veel kassawerk zal beëindigen. Ook gemeenten kunnen door de inzet van ICT arbeidsplaatsen vrijspelen en dat is goed nieuws, niet alleen vanwege de kostenreductie maar ook vanwege de schaarste die zich snel op de gemeentelijke arbeidsmarkt gaat manifesteren. De publieke sector raakt steeds meer in de ban van het nieuwe werken. Als wij daaronder verstaan het op slimme wijze vergroten van de productiviteit in deze sector kan dit in het licht van de financiële opgave voor de komende tijd alleen maar worden toegejuicht.

Door meer voor de regierol te kiezen kunnen de gemeenten het aantal ambtenaren dat hiervoor nodig is binnen de perken houden, maar ook dat zal niet eenvoudig zijn.